

**Körülbelül 16 mozdony
lábai naponként**

**súlyával vannak az Ön
megterhelve,**

ha az Ön súlya csak 70 kiló és naponként csak 4 órát jár. Egy 60 kiló átlagsúlyú asszony lábainak ugyanennyi járás mellett körülbelül 14 mozdony terhét kell naponként vinnie.

Egy 30 kiló átlagsúlyú gyermek lábainak pedig körülbelül 7 mozdony súlyát kell hordania.

E számok könnyebb ellenőrzésére a következő részletekkel szolgálunk:

Ön körülbelül 100 lépést tesz percenkint, lábainak tehát percenkint 100-szor kell az Ön saját súlyát emelni, előbbre vinni és ismét a földre helyezni. Ha Ön tehát egy 70 kiló átlagsúlyú férfi, akkor az Ön lábai egy perc alatt 7000 kiló munkát teljesítettek. Egy óra alatt tehát az Ön lábai 420.000 kiló munkát teljesítenek, ami 4 mozdony és 4 óra alatt **1,680.000**

kilogramm, a mi körülbelül 16 mozdony súlyának felel meg, ha feltesszük, hogy egy mozdony súlya körülbelül 100.000 kilogramm.

E számokból világosan látható, mily óriási megterhelést kell naponként az ember lábainak és lábizmainak elbírnok és mily hatalmas munkát kell elvégezniök és most talán mégis szükségesnek fogja tartani, hogy csökkentse azoknak a hatalmas lökéseknek hatását, melyeknek a lábizmok és az egész test, különösen a hátgerincez és az agy, minden lépésnél ki van téve.

A mai napig csak az az egyszerű, de nagyon praktikus mód vált be erre a célra, hogy a kemény, sok szeggel ellátott cipősarok helyett a lábbelit egyszerűen a kellő ruganyossággal készített «Berson» gummisarokkal látjuk el.

Nem szabad felemlítés nélkül hagyni, hogy a «Berson» gummisarkot oly minőségben gyártják, mely tartósabb a bőrnél s így a «Berson» sark használata mellett a cipőszámlák is kisebbek.

Önök tehát nemcsak egészségi, hanem takarékosági szempontból is nagy érdeke, hogy cipőit azonnal lássa el «Berson» gummisarokkal és még egyszer hangsúlyozzuk, hogy cipőkereskedőjénél kifejezetten «Berson» sarkot kérjen és arra ügyeljen, hogy csakis ilyent adjanak, mert csak a mi gummisarkunk biztosítja a fent említett előnyöket. Bersonművek, Budapest VII.

Berson Gummisarok a legjobb

35. SZ. 1914. (61. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, AUGUSZTUS 30.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre — — 20 korona.
Félévre — — — 10 korona.
Negyedévre — — 5 korona.

A «Világkrónika»-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhez a postailag meg-
határozott viteldíj is csatolandó.

X. PIUS PÁPA (1835—1914.)

A tóparti gyilkosság.

Regény.
Irta Ambrus Koltán.

(Folytatás.)

III.

Este, a színházban, *Faust* előadásán, úgy a jubiléjéző fiú, mint az ördöggyerek alakjában azonnal ráismertem az én Agenoromra. Arra a gondolatra, hogy ez a híres fiú, a kinek a szaladgálását száz meg száz ember kíséri figyelemmel, hónap delután nekem már esküdt barátom lesz, sebesebben kezdett dobogni a szívem. Csak öt láttam; senki és semmi másra nem tudtam gondolni.

Színház után Boldényi bácsi hazavitt.
— Vilmos bácsi — újságotlan nekem — megismerkedtem egy fiúval, a ki azt mondja, hogy ő Lóránt Antalnak a fia és sokszor fellép gyermekszerepekben. Ma láttam is a színpadon, de nem énekel semmit, csak ugrált meg jubiléjézőt és a mikor Mefisztófeles azt danolja *Faust*-nak, hogy: «Ez birtalmam!...» erre-arra futkosott a táncosnők körül. Tud már játszani ez a fiú?

Azért kérdézködtem, mert kíváncsi voltam rá, hogy az én barátom színművészeti hivatóságáról mit tart a közvélemény?

— Nem tudom, Pistikám — felelt Vilmos bácsi. — Lóránt, a ki nagyon derék ember, néha panaszkodik, hogy van egy fia, a ki nem akar tanulni, de hogy a fiát felléptetik-e gyermekszerepekben és mikor? ... én bizony nem ügyeltem erre. Lóránt nemrégén került Debreczenbe; ha jól emlékszem, csak a múlt hónapban jött ide.

Tehát Boldényi bácsi nem is tudja, hogy Agenor milyen sokszor jelenik meg a színpadon és milyen nagy szerepe van a *Londoni Koldusok*-ban! ... Elvégeztem magamban, hogy Boldényi bácsi már öreg s elmaradt a világtól.

Otthon, jóval későbbén aludtam el, mint máskor. Az álomnak talán egy félóráig is birkönnia kellett velem, a mig végre el tudott nyomni. Ujra meg újra láttam a Csapó-útczei házat, a hová nekem nem szabad bemennem. Aztán a hólnapi találkozó járt a fejemben és az, hogy ugyan mért kell ezt eltitkolnom?

— Mit fogok mondani a nagymamának, ha hólnap delután, háromnegyed háromkor véletlenül megkérdezi: «Pistika, hova méssz?»

Úgy oldottam meg ezt a kérdést, hogy a mikor a nagymama ebéd után egy kicsit elszunynyadt, egyszerűen elszöktem hazulról.

(Ekkor játszottam ki először a jóvoltomról gondoskodó felsőbbiség rendelkezését s már ezert az első fölzendülésemért is meg kellett lakolnom!)

A fűvészkertnek minden zegét-zugát ismerem. Tudtam, hogy van benne egy kis sűrűség, a hol jól el lehet bujni. Itt olyan gondosan elrejtőztem, hogy az úton sétálókat nem láthatlak, de én se láthattam ki az utra. Mindenfelől bozót vagy cserje fogott körül. Hogy Agenor kíváncságának a legnagyobb pontossággal tegyek eleget, leültem a fűbe és nem mukkantam.

Vagy egy negyedóráig vártam, hogy mikor hallatszik fel a «vészfütyi»; de hiába füleltem. (Utóbb kiderült, hogy Agenor nem is tudott fütyölni.) Végre kivikolást hallottam, a mely mintha nem madártól eredt volna. Meg se mozcizantam.

Ujra hallottam:

— Kuvik! Kuvik!

Most már megismertem Agenor hangját. Nem mozdultam meg, de feleltem a jeladásra, azon a módon, a melyet — úgy találtam — még a leginkább lehet megegyeztetni Agenor barátom nem egészen világos céljával. Azaz én is kivikolni kezdtem:

— Kuvik! Kuvik!

Nemsokára, az út felől, suttogást hallottam:

— Te vagy az, Pista?

Elődugtam a fejemet a bokorból és visszastugtam:

— En vagyok!

— Hát büjj elő! — hallottam Agenor suttogását. — De óvatosan és nesztelenül!...

Kimásztam a sűrűségből az útra, és — mert a nagyobb óvatosság meg a nesztelenség kedvéért a legrövidebb utat választottam — egy pár kemény gally felhorzsolta az arcomat.

— Mi az? — suttogta Agenor, a ki az úton várt, egy újságpapírosburkolatu kis csomagot tartva a kezében. — Az arcod úgy vörözik, mintha megbesültél volna! ... Csak nem támadott meg valaki?!...

— Semmi! — feleltem, én is suttogva. — Most horzsolhatta fel az arcomat valami vékony ág vagy mi?

— Akkor minden a legjobban megy — újságotlan Agenor, már nem suttogva, de továbbra is halkan. — A közelben nincs senki. Ha az emberek meglátnak bennünket, senki se fogja gyanítani, hogy titokban találkoztunk; mindenki azt fogja hinni, hogy együtt jöttünk ide.

Nem voltam ugyan tisztában vele, hogy ez mire jó, de én is örültem rajta, hogy így történt.

— Hát most már gyere utánam — kormányozta lépteimet Agenor. — De azért egy sorban jöhetsz velem. Mintha csak sétálnánk.

— Hova vezetsz? — kérdeztem.

— Az üvegház mögé. Annál elhagyottabb helyet nem találunk. Ott fogjuk letenni az esküt.

— És mi van a kezében?

— Majd mindjárt meglátod! — felelt Agenor, úgy pisztantva rám, mintha valami kedves meglepetést tartogatna számomra.

Aztán megint elkezdett sugdolózni:

— Úgy hallottam, hogy ez a fűvészkert valamikor temető vagy talán csatater volt és hogy itt sok csontváz van a földben. Jó volna kiánni egyet, mert az eskü úgy a legszebb, ha az ember csontvázon tartja a kezét. De azt hiszem, sokáig tartana... Meglehet, a csontvázak jó mélyen vannak és nem tudjuk merre... En is azon a véleményem voltam, hogy ez sokáig tartana, és nem tartottam szükségesnek, hogy csontvázat keresgéljünk. Általában, kezdtem nem tetszeni nekem az esküvel járó sok körülményesség.

Nagy örömmre, Agenor sem erőszakolta a dolgot.

— Különben elég lesz ez is — szólta, rábökve a bal mutatóujjával a jobb kezében tartott csomagra.

Ez a csomag is aggasztott. Annyira, hogy borzasztóan hosszúnak tetszett az az idő, a mig az üvegházhoz értünk. Pedig öt perc sem mulhatott el azóta, hogy Agenor rám talált.

Megkerültük az üvegházat s Agenor belépett abba a szűk közbe, mely az üvegház hátsó falát a kert kökerítésétől választotta el. Aztán intett, hogy kövessem.

Itt krétát vett elő a zsebéből s a krétával jökora kört rajzolt le a földre.

— A ki esküszik, ebbe a körbe áll be — mondta.

És végre kibontotta a csomagot. Két álarcot veti ki belőle: egy vörös atlasz-álarcot, meg egy feketét, a mely bársonyból volt.

— A vörös az enyém, a fekete a tiéd — rendelkezett. — Itt van, vedd fel. Fel tudod venni?

— Nem én. Rajtam még soha se volt álarcz.

— Hát majd felteszem neked.

Mind a két álarcot gumizsinórral lehetett a fejre erősíteni. Ezt a gumizsinórt ugyan a miénkél nagyobb koponyák számára mérték ki, de mind a kettőnknek olyan dús hajunk volt, hogy az álarcz így is megállott a fejünkön.

Magam is igen ünnepiesnek találtam, hogy így, álarczosan állunk egymással szemben.

— Először én esküszöm, mert én vagyok az öregebb — szólta Agenor, mikor elkészült az álarczok elhelyezésével. — Te addig maradj a fehér körön kívül.

Ó maga beállott a kör középebe, esküre

emelte fel jobbkezeének mutató- és középujját, aztán így szólalt meg a vörös álarcz alól:

— En, Lóránt Agenor, esküszöm a rejtelmes hatalmakra, a sötétség lovagjaira és a Mágia minden csodájára, hogy Gombos Istvánt barátomra fogadom! Esküszöm, hogy hű társa leszek, még a számkivetésben is! Esküszöm, hogy titkait soha senkinek se árulom el, még akkor se, ha pozdorjává török a csontjaimat!

A legutolsó mondatot egy kissé sokallottam. Annyira, hogy megijogtam és a legutolsó pillanatban gondolkodóba estem, hogy csakugyan letegyem-e az esküt én is, vagy megvalljam a vörös álarczosnak, hogy en ilyen sokra nem merek vállalkozni.

Döntött az a gondolat, hogy ha én most, a legutolsó perczben lépek vissza, a mikor Agenor már megesküdött, ez valami hitszegés-fele volna. Hogy: nem, most már nem vonulhatok vissza; nem hagyhatom cserben az esküdt barátomat!...

De egy kicsit támolyogtam, a mikor Agenor kilépett a körből és figyelmeztetett, hogy most már én következem sorra.

— Csakhogy én... — szólaltam meg, a mikor már a kör-közepén állottam.

— Csakhogy én... — szólaltam meg, a mikor már a kör-közepén állottam.

— Csakhogy én... — szólaltam meg, a mikor már a kör-közepén állottam.

— Csakhogy én... — szólaltam meg, a mikor már a kör-közepén állottam.

— Csakhogy én... — szólaltam meg, a mikor már a kör-közepén állottam.

— Csakhogy én... — szólaltam meg, a mikor már a kör-közepén állottam.

— Csakhogy én... — szólaltam meg, a mikor már a kör-közepén állottam.

— Csakhogy én... — szólaltam meg, a mikor már a kör-közepén állottam.

— Csakhogy én... — szólaltam meg, a mikor már a kör-közepén állottam.

— Csakhogy én... — szólaltam meg, a mikor már a kör-közepén állottam.

— Csakhogy én... — szólaltam meg, a mikor már a kör-közepén állottam.

— Csakhogy én... — szólaltam meg, a mikor már a kör-közepén állottam.

— Csakhogy én... — szólaltam meg, a mikor már a kör-közepén állottam.

— Csakhogy én... — szólaltam meg, a mikor már a kör-közepén állottam.

— Csakhogy én... — szólaltam meg, a mikor már a kör-közepén állottam.

— Csakhogy én... — szólaltam meg, a mikor már a kör-közepén állottam.

— Csakhogy én... — szólaltam meg, a mikor már a kör-közepén állottam.

— Csakhogy én... — szólaltam meg, a mikor már a kör-közepén állottam.

— Csakhogy én... — szólaltam meg, a mikor már a kör-közepén állottam.

— Csakhogy én... — szólaltam meg, a mikor már a kör-közepén állottam.

— Csakhogy én... — szólaltam meg, a mikor már a kör-közepén állottam.

EMMICH TÁBORNOK,
a litchi német sereg vezére.

A KÖZÖS HADSEREG VEZÉREI:
Blénesi Sándor altábornagy, hadmérnöki főfelügyelő.

színte megüvegesedettnek látszott, csakugyan volt valami kísérteties.

Éreztem, hogy az egész hátam csupa libabőr. Ismertem ezt a Számielet a *Büvös vadász*-ból. Fáztam, a mikor a színpadon láttam és mindannyiszor fáztam, valahányszor, utóbb, rá kellett gondolnom.

Emlékeztem rá, milyen szép szavakkal köztötte a lelkekre jó öreg hittantanárom, hogy római katolikus fiúnak nem szabad hinnie semmiféle babonában... de én, én nem akartam hinni ezt a Számielet!... nem akartam!...

A vörös álarcz kilépett a körből és — ismét a természetes hangján — így parancsolt rám: — Most te lépsz be a körbe és te mondd el ugyanezt. Egészen úgy csinálod, a hogy én. Megjegyezted jól, tudod szóról-szóra, hogy mit kell mondani?

— Ej, erre már nincs semmi szükség! — húzódoztam.

A vörös álarcz végignézett rajtam és gúnyos hangon azt kérdezte:

— Talán félsz?

Más körülmények közt azt feleltem volna, őszintén, hogy: igenis, félek!... hogy én nem akarom az ördögöt a falra festeni, mert attól tartok, hogy megjelenik... hogy én tudni se akarok semmiféle Számielet!... hogy egy szó, mint száz: én nem akarom hinni ezt a Számielet!...

De most!... Hát én magam romboljam le

a dícsőségemet, a melynek még alig egy napja örvendek?!... Hát hiába győztem le, olyan hősieen, a Holdvilágképűt meg a Kutyafejű Tatárt, vagyis Kálvinnak egész hadseregét?!... Hát félhetek én, szabad nekem félnem, a ki tegnap minden kényszerítő ok nélkül rontottam neki a nálam kétszerte erősebb ellenségnek, a megtámadott gyöngének és hitemnek védelmében, lovagi vakmerőséggel?!

— Nem félek — kertettem. — Láthatnad tegnap, hogy én az ördögtől sem félek. De ahhoz, hogy barátok legyünk, nincs szükségünk semmiféle Számieletnek a segítségére. És mert már az esküt is letettük...

— Ohó, még nem tettük le! — vágott a szavamba Agenor — mert Számieletnek a segítségül hívása hozzátartozik az eskühöz; e nélkül az egész nem ér semmit. És ha az eskü végét nem mered letenni, azt kell hinnem, hogy félsz!

A vörös álarcz alól — melynek mandula-metszésű két kis hasadéka a szemgolyók egy részének elrejtésével amúgy is féltelmesen idegenszerűvé változtatta a kicsillogó tekintetet, — mintha csupa gúny sugárzott volna a szemembe.

Nem volt bennem annyi bátorság, hogy ezt a gúnyt, mely azzal gyanúsított, hogy félek, el tudjam viselni; tehát, akármennyire félttem, elszántam magamat rá, hogy megteszem, a mitől irtóztam.

— Jól van — mondtam — hogy ne gondold, mintha én félnék a te Számieletől vagy akármitől a világon... mert én még egy koponyától se félek... hát megteszem, a mit kívánsz, pedig én ezt az egész hókusz-pókusz nevelésnek találok.

Annyira nevelésnek találtam, hogy a mint beálltam a körbe, reszkettem, mint a nyárfalevél.

— Ha már elfelejtetted, mit kell mondani, lépj ki a körből és majd itt, kívül megsugom. Ha pedig tudod, ne félel nekem... mert a körben nem szabad társalogni... ne is bizcents, hanem tartsd fel a jobbkarod olyan magasra, mintha az égbe akarnál nyúlni és mondd el a büvös ígéket, de hangosan, tisztán érthetően, hogy Számielet meghallhassa!... — dirigált a vörös álarcz.

Engedelmeskedtem, de előbb egy nagyot kellett sóhajtanom s csak azután tudtam elrebegni, hogy:

Számielet, Számielet, lépj elő!
Itt a büvös csontvelő!

Akármennyire iparkodtam, hogy ne áruljam el a meghatottságomat, magam is hallottam, hogy a hangom ugyancsak remegett.

Alig mondtam el, máris hallottam a vörös álarcz vezény-szavát:

— Maradj mozdulatlan és légy néma, mint sir! Most én is be fogok lépni a körbe és

KORSZERŰ DAL.

Lángba borult Európa;

Itt van a nagy döntő próba:

Keljetez föl s küzdjetez!

Ime! gyilkosok hadával

Szövetkeztek hármassával

A hatalmas nemzetek.

Az igazság eltíporva,

Igéret, hit, eskü porba!

S azt hiszik, már nincs segély.

Vért szomjazik lázas vérök,

Sötét bosszú a vezérök

S kapzsi rabló szenvedély.

Hazug békehangot adtak

S béke-szóval ránk rohantak;

Készen várta fegyverünk.

Az ég gyors nyilatkozatja:

Lelkesülésünk mutatja,

Hogy isten harczol velünk.

Riadj bátran ellenedre,

Bár ha kétszer annyi lenne,

A ki veled szembe száll;

Nézd: a tenger szikla-pontja,

Ezer hullám mossa, rontja,

De az rendületlen áll.

Oltárunkért, tűzhelyünkért,

Szép hazánkért, mindenünkért

Foly e szörnnyű viadal,

Meg lesz, a mit isten végez,

Azt végezi, hogy miénk lesz,

Miénk lesz a diadal.

X. PIUS PÁPA MISÉJE A SZENT PÉTER-TEMPLOMBAN.

X. PIUS PÁPA.

1835—1914.

A világháború végzettes eseményei között is fontos és jelentős esemény X. Pius pápa halála. A római katolikus egyház, mint minden pápa-változáskor történetének új forduló pontjához ért: a pápa egyénisége, gondolkodása, céljai mindig nyomós tényezői voltak az egyház fejlődésének s akárhányszor jelentett új pápa új irányt is az egyház ügyeinek intézésében. E mellett a történelmi fontosság mellett X. Pius pápa lelkipásztori alakja is oly jellemző és érdekes vonása volt a mai életnek, annyira központjában állott az emberek figyelmének, hogy halála nyugodtabb időben a legnagyobb figyelmet keltette volna s a mostani események során is megrendítette a lelkeket.

X. Pius 258-ik volt a pápák sorában. Mint osztrák alattvaló született 1835-ben a velencei tartomány Riese falucskájában, de tősgyökeres, tipikus olasz volt, egyszerű származását elrúló erősen népies vonásokkal, — az olasz falusi plébános rokonszenves alakjának megtestesülése, a lelki kiválóság erejével felemelkedve a legmagasabb polczra. A falusi kisbíró fia mindig meglátszott az egyszerűséget kedvelő lényén, gyökeres olasz beszédén, a szegény nép bajával való jótékony együttérzésén. Falusi plébános is volt Tambolóban tizenhét évig, azokból a papokból való, a kik minden jövedelmüket a szegények istápolására költik s maguk a mellett a szegények életmódját élék. Negyven éves korában 1875-ben lett kanonok Trevisó-

ban, 1884-ben pedig mint mantuai püspök tagja lett az olasz püspöki karnak. Ezzel fordult pályája fölfelé, a legnagyobb magaslatokra.

Mindig a lelkipásztorkodás volt a főgondja, ennek szentelte munkája, áldozatkészsége javát. Sohasem foglalkozott politikával, egyszerű, istenes ember volt, buzgó hitszónok, a szegények támogatója és segítője s e mellett derült, szeretetreméltó egyéniség, a természetnek, szülőföldje hegyeinek kedvelője, fáradhatatlan hegyjáró. A környezettel, melyből származott, mindig élénk összeköttetést tartott fenn, családját, anyját, az egyszerű riesei parasztasszonyt, testvéreit nagyon szerette, püspök korában is gyakran meglátogatta s pápa korában is mindig visszavágyott hazája hegyei közé.

Szerénysége már mantuai püspök korában azt mondta neki, hogy többet ért el, mint a mennyit érdemelt s mikor 1893-ban velencei patriárka és bíboros lett, ez a dicsőség úgy tünt föl neki, mint valami csoda. A patriárkai székre Parochi bíborosnak, a pápai udvar nagybefolyású tagjának pártfogása emelte; fényes méltóságban rendkívüli népszerűséget szerzett különösen a velencei szegény nép körében. Megtartotta egyszerű életmódját, még azt a diszes gondolat sem használta soha, melyet Velence városa ajánlott fel neki beiktatásakor ajándéknak, rajongtak érte a gondolatok és egyéb kis emberek s tiszta élete, jótékonyága megnyerte neki az előkelőbbek rokonszenvét is. A politikai hatóságokkal mindig jó viszonyt tartott fenn; mikor Umberto király Velencében járt, Sarto patriárka engedélyt kért a pá-

pától, hogy fogadhassa; összeköttetésbe jutott a királyi családdal és leveleket váltott Margherita királynéval, a ki helyeslő örömmel látta a patriárka nagy befolyását a munkás népre, buzgóságát a szegények szenvedéseinek enyhítésén, a szociális kérdésnek azt a praktikus megragadását, a melylyel többek között a velencei dohánygyári munkások sztrájkja ügyében közvetített.

Aztán jött az a nap, a melyen XIII. Leo pápa élete kilencvennegyedik, uralkodása huszonhatodik évében lehunyta szemét. Ki legyen utóda a nagy pápának, a kit kora legnagyobb politikusi a legnagyobb diplomaták közé sorozták s a ki gazdag tehetségek, világismeret, élettapasztalat és tudományosság dolgában kivételes egyéniség volt? Jelölt volt elég; valamennyien nunciások voltak idegen országokban, jártasak az állami és egyház ügyeiben, tudósok és diplomaták. Ausztria-Magyarország vétoja Rampolla ellen fordulatot hozott a választásba; hét napig nem tudtak megegyezni, míg sok kompromisszum és alkudozás után végre Giuseppe Sarto velencei patriárka neve került ki az urnából győztesen.

Senki sem gondolt arra kevésbé, hogy mint pápa fog a konklávéból kikerülni, mint ő. Mikor a bíborosok gyülekezésekor összekerült egy francia bíborossal s elárulta, hogy nem tud francziául, csak olaszul és latinul, a francia ezt mondta neki:

— Akkor nem is lesz pápa.

— Hála istennek — felelt a velencei patriárka.

Es mégis pápa lett, hasztalan szabódott el-lene, meg kellett adnia magát. Negyvenézer ember várta odakinn az ablakok előtt az eredményt, a mely mikor kihirdették, általános meglepetést keltett. S mikor az új pápa előlépett a loggián és megszólalt: Sit nomen Dei benedictum, — sok ezernyi tömeg örömujjongása üdvözölte X. Pius pápát.

Nem volt meg benne nagy elődjének sem tudományossága, sem a világban való jártasága, de megvolt az erős, természetes hit s mindaz, a mit a keresztényi erénynek neve alatt szoktunk összefoglalni. A diplomaciailag képzett kardinálisok nem vállalták mellette az ügyek vitelét: a spanyol Merry del Val, a konkláve volt titkárat választotta államtitkárnak. Politikai tevékenysége, az egyház ügyeinek intézése dolgában leginkább Merry del Val tanácsaira hallgatott.

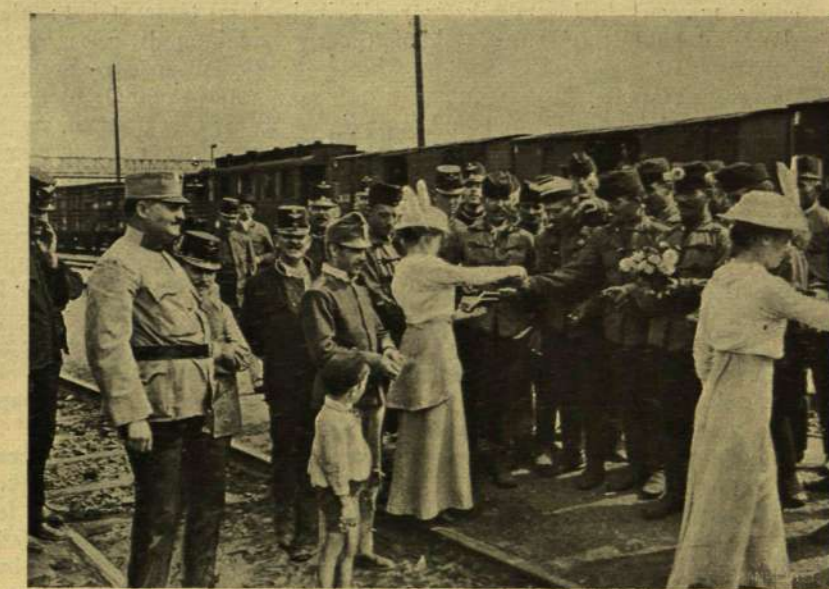
X. Pius pápasága első négy évében főleg az egyház beléletének megerősítésén dolgozott. A szeplőtelen fogantatás ünneplése, Nagy Gergely ünnepe, a Gregoriánus egyházi ének megújítása s egyéb ügyek foglalkoztatták. Később beleszólt a nagy egyháztársadalmi és tudományos kérdésekbe is s még most is emlékezetben van az a harcz, melyet az u. n. modernizmus ellen kezdett. Az utolsó két évben azonban az ezekkel támasztott s gyakran a politikusokat is, különösen Francia és Németországban, erősen foglalkoztató kérdésekben is bizonyos megnyugvás állott be s X. Pius mint nemes lelkipásztori egyéniség és mint buzgó, tiszta erkölcsű pápa marad meg az emberek emlékezetében.

SEBESÜLTEK A KÓRHÁZBAN.

KÖNNYŰ SEBESÜLTEK.

EGY KIS ÚTRAVALÓ.

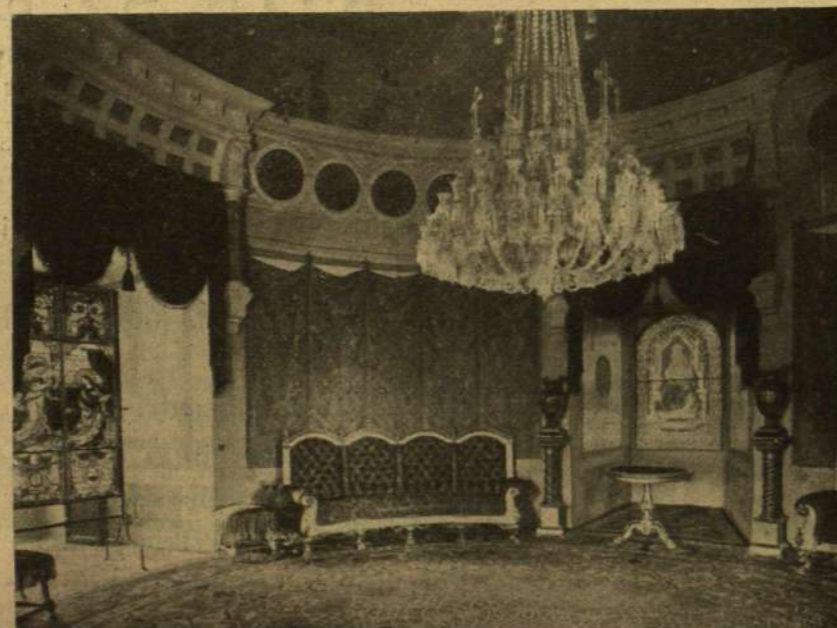

SEBESÜLT-SZÁLLÍTÓ AUTÓK A PÁLYAUDVARON.

HÁBORÚS ÉLET.

A PÁPA MAGÁNKÁPOLNÁJA.

A PÁPA SZOBÁJA.

A SZEDÁNI CSATA.

1870 szeptember 1.

Éppen most, szeptember elsején van évi fordulója a szedáni ütközetnek, mely biztosította a német hegemoniát. A háború, mely 44 évvel ezelőtt ebben az ütközetben jutott az elhatározó pontra, körülbelül akkor is úgy kezdődött meg, mint a mi napjainkban. A németek hamarabb lettek készen, mint az ellenfelek, berontottak az országukba, megnehezítették azoknak harci-felvonulását s kisebb ütközetekben megverték az útközbe álló seregsztyálokat. Augusztus közepe után pedig megindultak központosított irányban Páris felé.

A poroszok hatalmas erőt hagytak Metz alatt Bazaine francia tábornok csapataival szemben, hogy azt leköссék s aztán két külön hadsereggé formálódva indultak a francia főváros felé. Egyik seregök a Maas-völgyén haladt a szász trónörökös vezérlete alatt (az úgynevezett Maas-hadsereg), míg a másiknak, melyet III. seregnek neveztek, a porosz trónörökös Frigyes Vilmos, a mostani császár atyja volt a vezére. Velők szemben, illetőleg az ő útjukban a francziák csak egy sereget tudtak központosítani s az is csak alakulófélben volt, az eddig megvert hadosztályok maradványából s a Párisból küldött friss csapatokból. E sereg Chalons mellett állott s Mac-Mahon tábornagy volt a vezére. Napoleon császár augusztus 16-án érkezett ehez a sereghöz, előbb a kormányzást nejjére Elzván (asszonykére háború idején!) de ő maga a táborban csak mint szemlélő vett részt s egyáltalán semmiben sem intézkedett.

Mac-Mahonnak az volt a terve, hogy mintegy 140,000 emberből álló, de teljesen még nem organizált sereggel Páris alá vonul s ott fogadjon el az ütközetet. Párisban azonban rózsáknak látták a helyzetet. A lapok tele voltak győzelmi hírekkel, még akkor is, mikor minden vonalon megkezdődött a visszavonulás. Palikao hadügyminiszter a képviselő kamarában még augusztus 19-én is azzal dicsekedett, hogy csupa jó híreket kapott a táborokból. E hírek hatása alatt a párisiak, élükön a császárnéval azt követelték, hogy a sereg ne tegyen hátráló mozdulást, hanem támadja meg a poroszokat s aztán siessen Bazaine-el egyesülő Metz alá. Mac-Mahon ennek dacára érezve a helyzet súlyát, augusztus 21-én megindította sereget Reimsbe. Párisból újra ellenkező parancsot kapott. «His nem sietünk Bazaine védelmére, úgy kitér Párisban a forradalom», sürgönyözte neki a hadügyminiszter. S aztán még egy második parancsot küldött neki, meghagyva a Metz felé való vonulást.

Augusztus 22-ikén Mac-Mahon elhatározta, hogy meggyőződése ellen is engedelmessékedik. Kiadta a Metz felé való indulásra a parancsot — elvesztvén két drága s többé nem pótolható napot.

A porosz főhadiszálláson Bar le Duc-ben augusztus 25-én külföldi újságokból értesültek róla, hogy a francia sereg Metz felé vonul, a mely hír megerősítésre talált abban a tényben, hogy a porosz előőrsök üresen találták a reimsi táborot. Ekkor Moltke a porosz tábornoki főnök az eddig Páris felé menekülő két hadsereget észak felé irányította, hogy előre vágjon a francziáknak, utjukat állja, a Maas sereggel, míg a III. sereggel oldalban támadja meg őket. 200,000 emberrel kellett ezt a jobbra való kanyarodást végrehajtani s a részletterket oly pontosan dolgozták ki, hogy sehol se kereszteltek egymást a csapatok. Csak oly figyelmeztetést sereg volt erre képes, minő a porosz.

Moltke az augusztus 25-ikére következő éjjel küldötte szét az egyes seregeket a parancsokat s 26-ikára este a porosz 12. lovas hadosztály már Stenay alatt állott, a hová a francia előőrsöknek csak másnap lehetett megérkezniük útjukban Metz felé. Az ellenfeleknek tehát egymásra kellett ütődniök. 27-ikén a francziák tényleg reá bukkantak a szász lovaságra s Buzancy mellett ütközetre került a dolog, de a mely nem volt nagy jelentőségű.

Elő a poroszok, oldalban is a poroszok, így csakugyan nem lehetett Metz felé menekülni. S augusztus 28-án mégis azt a parancsot kapta Mac-Mahon a hadügyminiszterétől, hogy használja fel «ast a 30 órai előnyt, melylyel a poroszokkal szemben bír (?)» s siessen

Bazaine segítségére, mert különben elveszett a dynasztia. Mac-Mahon engedelmessékedett, csak kissé északabb irányban folytatta útját, kikerülő az oldalból való támadásokat. 29-én át is kelt serege kisebb részével a Maas-folyón, mialatt Nouarx mellett ismét megtámadták jobb oldalát a poroszok. A sereg zöme másnap oly gondatlanul haladt útjában tovább, hogy Beaumont mellett az V-ik hadosztály a déli pihe-nőre előőrsöket se állított fel s csaknem teljesen szét lett szórva a hirtelen reá támadó németektől. Ugyane nap a VII. francia hadosztályt is megtámadta az ellenség, s Mac-Mahon meggyőződött róla, hogy útját nem folytathatja tovább, hacsak biztos katasztrófiának nem akarja kitenni a hadseregét. Két út állott előtte. Vagy csatát fogad el Mouzon táján, vagy visszafordul az egész sereggel s észak-nyugati irányban kisiklik az őt félj körbe fogó poroszok gyűrűjéből. Ez utóbbira határozta el magát. 31-ikén a sereg visszafordult és este elérte Szedánt. Ekkor ott állottak már közvetlen közelben a bajorok s a francziákat nyomon követte a Maas-hadsereg.

A hely, melyen a francia hadsereg állást foglalt, keletre esik Szedántól, egy fennsík, melynek hossza és szélessége mintegy egy mérföld. Maga a szedáni vár alig nyújtott valamely támasztékot: falai elavultak s alig néhány régi módi rossz ágyúval voltak felszerelve. S miután itt a Maas-folyó egy nagy kanyarulatot csinál, melynek nyugati partjai meredek, a francia hadsereg ebben az irányban akadályozva volt a mozgásban, illetőleg a tovább menetelben. Visszafelé sem mehelet, mert ott hátában volt a nála erősebb ellenfél. (Első sorban a porosz gárda-hadtest). Tehát csak észak felé vonulhatott, a hol ott volt a belga határ s a hol le kellett volna tenni a fegyvert, vagy pedig dél felé próbálhatta meg az ellenséges sorok áttörését. Mac-Mahon ez utóbbira határozta el magát s így adta ki augusztus utolsó napján a másnapra szóló diszpozíciót.

Es ez volt egyszerűs mind az a pont, hol a németek másnap megkezdték a támadást. A bajor csapatokra bízta a feladatot, hogy e helyen, Bazaille és Balan faluk ellen bajtsák végre az előnyomulást. Vakmerő bátorsággal rohantak meg az ellenség hajnali 4 órákor, a köd fedezete alatt. Remilly mellett elfoglalták a Maas-folyón keresztül vezető hidat, de rohamuk később teljesen fenakadt, sőt néhány helyen hátrálni voltak kénytelenek.

E közben reggel 7 óra tájt Mac-Mahon elragadtatván magát személyes bátorsága által az előcsapatokhoz lovagolt. Itt egy granát szilánk érte, vesztélyesen megsebesült s Szedánba vitte magát vissza, hogy bekötöztesse a sebeit. Vezéri hatalmából kifolyólag a legöregebb tábornokra Ducrot-ra bízta a további teendőket.

Ducrot-nak, a kivel Mac-Mahon nem is közölte a haditervét, eleitől fogva az volt a nézete, hogy csak északi irányban menekülhet meg a francia sereg. Arrafelé még nem mutatkoztak a poroszok. De sietősen vette az arra való elvonulást, mert értesítést kapott egy szomszédos község előjáróságától, hogy az ellenség arra felé vonul. Elrendelte tehát az egész sereggel visszavonulását. Ily község felé s visszarendelte azokat a csapatokat is, (az I. és XII. hadtesteket), melyek eddig győzedelmesen tartották állásaikat a bajorokkal szemben.

Ekkor egy váratlan esemény történt. Wimpffen tábornok, a ki előtte való este érkezett meg Párisból a sereghöz, a legnagyobb veszedelmet látta Ducrot intézkedéseiben. Ő is azon a nézetben volt, a melyen Mac-Mahon, hogy győzelemre csak akkor van kilátás, ha déli irányban törik ketté az ellenség hadsoraikat. Zsebében volt egy levél, a melyet a hadügyminiszterétől kapott s a melyben az az intézkedés foglaltatott, hogy ő vegye át a fővezérletet arra az esetre, ha Mac-Mahon valamely veszedelem éri. Erről a levélről eddig nem szóltott senkinek, de a mint vesztélyesen látta Ducrot elhatározását, reggel 9 órákor jelentkezett emennél, felmutatta a rendeletet s átvette a fővezérletet. Es ismét megfordította déli irányban a csapatokat.

Ezalatt azonban a csata helyzete megváltozott. A bajorok megsebesültek magokat Bazailleban és Balanban, a honnan az ellenség közben kivonult. Sőt segítséget is kaptak mindkét szá-

nyukon. Pozíciójukból nem voltak többé visszashoríthatók. Kelet felől is, mindenütt diadalmasan vonultak előre a porosz csapatok. Nyugat felől pedig a III. hadsereg vonult fel, követte a Maas kanyarulatát s előlva jobbra át való vonulással az észak felé vezető utakat.

A francia hadsereg minden oldalról körül volt fogva.

Egy irányban sem látszott menekülés. Ekkor Margueritte francia tábornok egy merész elhatározásra szánta el magát. Összeszedte az összes lovaságot s egy irtózatos rohammal akarta keresztül törni az ellenséges csapatokat. Ő maga mindjárt a roham elején elesett, de Gallifet tábornok tovább vezette az atkatot. Tizenhét porosz zászlóalj fogta fel a rettenetes rohamot. Egész közel eresztették magokhoz a lovasokat s aztán sortűzzel fogadták őket. Leírhatatlan volt a hatás. Halomra hulltak a francziák, a ki megmaradt, az visszafordult s a saját csapatait gázolta le.

Délután három órákor nem csata folyt, hanem csak öldöklés. A csatát fölött uralkodó magasztokon több mint ötszáz ágyú fogta körbe a francia csapatokat s okáda reájok a tüzet. Felbomlott minden rend, megszánt minden ellenállás. A csapatokat elfogta a rettegés s pástor nélküli nyáj gyanánt futottak ösztönyszerűleg Szedán felé.

Vilmos porosz király Frenois mellett egy magaslatról nézte ezt a fejvesztett szaladást. Elrendelte, hogy néhány üteg bombázni kezdje a szedáni erőseget is. Fár perc múlva lángborult egy szalmaraktár s kevés időre reá lángok csaptak fel a város különböző helyén. A helyzet tarthatatlan lett. Napoleon császár végét akarta vetni az öldöklésnek, felvonatta a csitadellára a fehér zászlót, de Faure a tábornoki főnök, a ki nem tudta, hogy a császár parancsára történt a dolog, levétette azt onnan. Néhány főtiszt, maga Wimpffen a hadvezér, Lebrun, Faure, Ducrot, két ezernyi katonát szednek össze, személyesen azok elé állnak s egy rohamot intéznek Balannál az ellenségre. Csupán két ágyú támogatja a vállalkozást s a vezérek csakhamar észreveszik, hogy magukra maradtak. A katonák a kik kísérték őket: visszafutottak.

Minden elveszett tehát! Visszatértek Szedánba s elhatározták, hogy békekötvet küldenek a német hadvezérhez. Közben megérkezett azonban Vilmos király követe, Bronsart alezredes, hogy megadára szólítsa fel a francia sereget. Midőn Bronsart a prefektúrára ért, Napoleon elé vezették. Nagy lett a csodálkozása, mert a német sereggel nem tudták, hogy a császár is Szedánban van. Napoleon azonban a sereg fegyverletvévésének ügyébe nem avatkozott, Wimpffenhez mint vezérhez utasította a német követet, a maga részéről Beille tábornok segítségével elküldötte kardját Vilmos királyhoz, annak jeléül, hogy saját személyére néve megadja magát. Találkát is kért a királytól, így remélve, hogy kedvezőbb feltételeket kaphat a sereg. Azonban késő este lett, Vilmos király csak 11 órákor ért a hadiszállásra, az összejövetelt másnapra kellett halasztani.

Bronsart alezredessel maga Wimpffen ment át Moltkéhoz, hogy a megadás feltételei felől tárgyaljanak. Moltke azt követelte, hogy hadi fogságba menjen az egész sereg. Wimpffen csak a fegyvert akarta letenni s azt kívánta, hogy szabadon mehessenek a katonák, ha becsületszavukat adják, hogy a háború tartama alatt nem fognak többé fegyvert. Éjjel lett, és egyik fél sem engedett. Wimpffen engedelmet kért, hogy visszamehessen sereggéhez s haditanácsot tartson a súlyos feltételek tárgyában. Megengedték neki s a haditanácsot szeptember 2-ikán reggel 7 órákor megtartották. 32 tábornokot hívtak össze s kettő kivételével mindannyian elfogadták a feltételeket. A francia sereg lerakta a fegyvert, átadták az összes ágyúkat és zászlókat s az egész hadsereg fogságba ment. A hadi foglyok száma 83,000 emberre ment, beleszámlítva 2595 tisztet és a polgári elemeket. Azonkívül a csata folyamán 13,000 lett harc képtelenné s mintegy 25,000 megadta magát.

Vilmos királynak Doncheryban déli 12 órákor nyújtotta át Bismarck a fegyverletéről szóló okiratot. Felolvastatta azt az egybegyűlt német fejedelmek előtt, aztán elment a Bellevue nevű kastélyba, hol Napoleon várt rá.

A BREUSCH-VÖLGYT A DONON-ÖSÜCS ALATT, A MELTÉRT HEVES KÜZDELEM FOLYT.

A NÉMET-FRANCZIA HATÁR.

A VOGÉZEK.

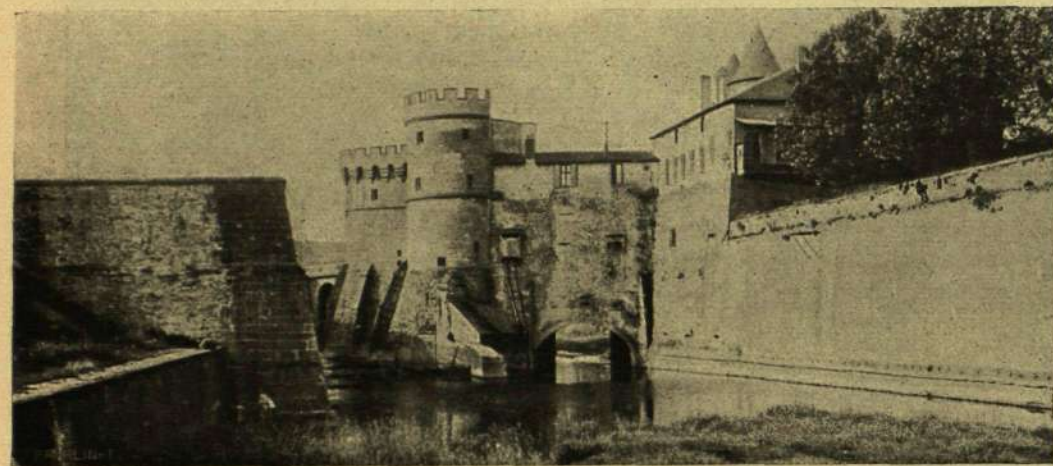

Vártorony.

Mühlhausen.

A városháza.

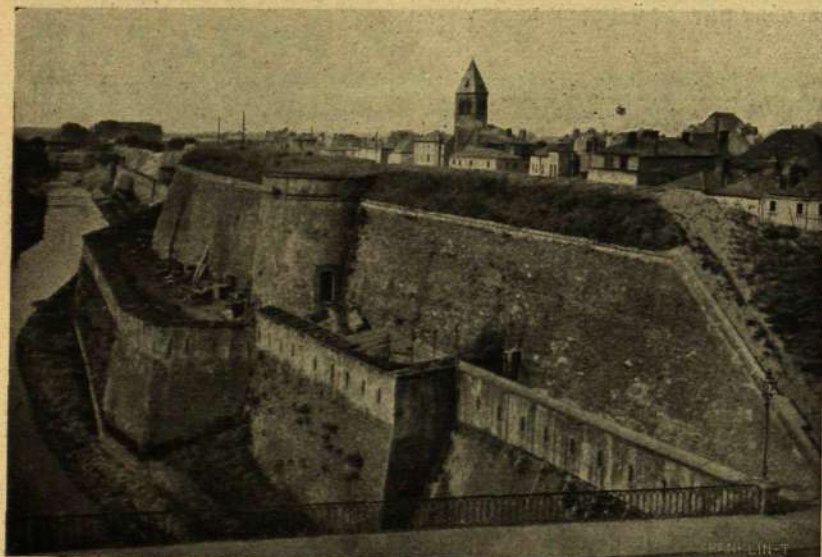

A német kapu északi oldala.

Metz.

A német kapu. (XIV. század.)

Vár-részlet.

Metz.

Város-részlet.

A székesegyház.

Metz.

Sánczok.

AZ ELSŐ NÉMET DIADALOK VÁROSAI: METZ ÉS MÜHLHAUSEN.

A KONGRESSZUS EMLÉKOSZLOPA.

A CZÉHEK HÁZAI.

AZ IGAZSÁGÜGYI PALOTA ÉS KÖRNYÉKE.

A BÖRZE ÉS AZ ANSPACH-BOULEVARD.

A MAISON DU ROI, MELYET V. KÁROLY CSÁSZÁR ÉPÍTTETETT.

A VÁROSHÁZA.

A NÉMETEK ÁLTAL ELFOGLALT BRÜSSZEL.

A SEBESÜLTEK VIDÁMAN FOGADJÁK A KÖZÖNSÉG ÜDVÖZLÉSÉT.

KÁVÉHÁZI MOLTKÉK ÉS KÁVÉHÁZI KASSZANDRÁK.

Ha két pümp, de csak egy lábam van is: azért senki se veheti el vagy teheti kétségessé azt a jogomat, hogy folyton a háborúról beszéljek, erről vitakozzam, jósljak és kombinál-gassak. Egyszerűen: mert ezzel van tele a lel-kem, ez gyűjtja lángolóvá minden csöpp vére-met, ez izgatja az agyvelőm minden sejtjét, ez rabolja el vagy tölti meg az álmaimat. Nem vagyok se generális, se hadi szakértő, a csata-térhez közel se eresztene: de azért a háború az enyém is, csakúgy, mint az övéké, a kik részt vesznek benne és hozzájuk való szent köteles-ségem, hogy így legyen. Nekik tartozom vele, hogy az én szívem is egy lángban égjen az övékkel, hogy a gondolatom ott röpködjön, a hol ők rohannak, hogy a mi őket viszi, a mit ők akarnak, a mit ők tesznek, a mi velük történik, nekem is annyira a világon minden-nél fontosabb, mindennél érdekesebb és mind-nennél izgatóbb legyen, mint ők nekik maguk-nak. Ezzel vagyok a testvérük, ezzel vagyok, mert, sajnos, csak ezzel lehetek egy velük, a kik éretten verekednek, véreznek és nekem győznek.

A kávéházi Conrad meg a hadmentes Moltke, a ki térképekkel rajzolja tele a márványasztal-okat, ragyogó planumokat rögtönöz seregeink számára és enyhe baráti körben elárulja nekünk a vezérkar meg a német császár legtit-kosabb terveit: a hívős objektivitás számára bizonyára és teljes okkal mulatságos figura.

De ki hívős ma és ki objektív? Ezek a tulaj-donságok most a *valóságos hadvezérek* kötelei virtusai és a ki itt a völgyben ezeket az ő virtusait produkálja, körülbelül ép úgy bele-avatkozik a mesterségükbe, mint a ki genialis terveket diktál nekik a kávéházban.

Nagyon előkelő helyről mindjárt a háború indításának percében fölhangzott a komoly intelem, hogy *óvakodjunk az elbizakodottságtól*. Rendben van. Elbizakodottnak lenni csak-ugyan nem kell és lebecsülni az ellenséget, a mely tengerként áraszt körül, nem is illik, de bajos is lenne.

Am az elbizakodottságnál gonoszabb vesze-delem a csüggedés és a kishitűség és az ellen-ség lebecsülésénél nem kisebb ártalom az el-lenség túlbecsülése. Lehet, hogy a szerb se patkány és a kozák is nemcsak hátrafelé tud futni. De ezt hirdesse az ő fajtája. Nekem az a hős, az az oroszán, az a dicső, az az áldott, az a minden egyszerű csodatételre képes, a ki az én zászlómat emeli, az én nemzetemért, az én igazságomért, az én büszke és dicsősé-ges álmaimért véreztet és verekszik.

A mi lelkiünk kötelessége nem a hívős ob-jektivitás még kevésbé a fanyar kétségkeske-dés; hanem a bizalom, a jó reménység, a mieinkben és a mi diadalunkban való hitnek egy állandó és forró lendülete. Ez az érzés az, a miben megteremtődik és él a mi lelkiünk szolidaritása a harczólok lelkeségével.

Paragrafus azok ellen, a kik ezt se meg nem értik, se át nem érzik, a kik valóságos vagy tette-tett cinizmusból egy gúnyos mosolylyal vagy

egy kicsinyítő gesztussal «intik le» reménységeink minden fölujjongását, de kéjjel dobnak minden hasábot nyugtalanságunk és aggodalmaink tü-zébe, — paragrafus ezek ellen a «magasabbról nézők» vagy «mélyebben látók» ellen nincsen. Pedig ez is egy típusa a háborús időnek. Oda-telepszik a társaságba, a melyben a háborúról beszélnek — és hol beszélnek most másról, mint a háborúról? — és azzal kezd, hogy — *lemosolyog*. Ezzel biztosítja magának a *hozzá-értő* tekintélyét, a mely aztán, mint egy úszó jéghegy roppantja szét a bizakodó reménység és tüzes optimizmus diadal-hajóit. És nem nyugszik addig, a míg minden arc sápadt, a míg minden szem fénytelen, a míg minden szív riadtan kalapáló nem lett a szorongástól és az aggodalomtól. Minden már megaratott győzelem jelentéktelenné válik, minden sejtése vagy lehetősége valamely bajnak már a kész és rettenetes katasztrófa bizonyosságának jég-arczát ölti magára az előadásában. Minden barátunkat törpévé zsugorítja, minden ellen-ségünket félelmetes óriásnak rajzolja.

Mi ez? Veszedelemnek, hála Isten, nem ve-szedelem, mert a csatát a kávéházban nemcsak megnyerni, de elveszíteni se lehet. Az értelmi erő egy nagyobb mértékét vagy nagyobb faj-súlyát szintén nem jelenti, mert ahhoz, hogy valaki rosszat jövendöljön egy csöppet se kell több bölcsesség, mint az ellenkezőjéhez.

Ez a jégarcúság, ez a fanyar és baljós fon-toskodás semmi más, mint egy beteg erkölcsű hiúság, hasonló a kevés dohányú atyafiéhoz, a ki a polgármester-választáson egyedül ágált a köztisztviseltekben álló, érdemes jelölt ellen. Mikor aztán a választás után kíváncsian meg-kérdezték tőle: micsoda sérelem vagy aggodalom tüzelte a közhangulattal és közakarattal való szembeszállásra, őszintén megmondotta: — Semmi. De így legalább — *engem is észrevettek!*

A kávéházi Moltke, a ki legkésőbb három napi terminusra beigéri Páris és Moszkva el-esését, bizonyára mulatságos legény. De az is bizonyos, hogy százszor kedvesebb, mint a kávéházi Kasszandra, a ki ugyanannyi pikkoló fekete alapján azt bizonyítja, hogy a jövő héten az oroszok már Budapestet fogják ostromolni. Az egyik olyan komoly, mint a másik. De az *etika* legegyszerűbb parancsa, hogy az aggodalmát, a pesszimizmusát tartsa meg kiki magának, a reménységét és bizodalmit pedig ossza meg, tegye közkinccsé olyan időben, mikor a szíveknek csakugyan szükségük van minden erkölcsi energiára, hitre, reményre és bizalomra. Sz.

1. Bosnyák népfelkelők hadseregünk tisztjei között. — 2. Népfelkelők gyakorlaton. — 3. Önkéntesek. — 4. Egy népfelkelő-vezér.

BOSNYÁKOK A HÁBORÚBAN.

A PATRICZIUS.

Regény. (Folytatás.)

Írta John Galsworthy. — Angolból Kendeffy Katinka.

Andrey Noel is korán kelt fel azon a reg-gelen, pedig előző este későn feküdt le. Lan-kadtan, de nagyon gondosan öltözött. Azok közé az asszonyok közé tartozott, a kik felvér-tezik magukat a sors ellen, mert büszkék s mert gyűlölik még a gondolatát is annak, hogy az ő szenvedésük által más is szenvedjen; és azért is, mert úgy érzik, hogy a testüket bizo-mányba kapták, hogy a látásuk által gyönyörü-séget okozzanak s ennél fogva az valami szent. Mikor készen volt, a rendesnél még bizalmat-lanabban nézett a tükörbe, úgy érezte, hogy az ő fájából való nő ma már vesztett az értékéből s mert érzékeny volt, soha sem elégedett meg a külső megjelenésével és szokásaival sem. De azért nem változtatott semmit a szokásain, mert javíthatatlanul vágyott arra, hogy olyan szép legyen, a milyen ő csak lehetett, s ha tudta, hogy senki sem fogja látni, mégis úgy érezte, hogy nem elég szép; a mint Lady Casterley éles elméjével kitalálta, olyan asszony volt, a ki azzal rontja el a férfiakat, hogy igen kedves hozzájuk, a ki nem tetszhet annak, a ki azt kívánja a nőtől, hogy előretolja, érvényesítve önmagát, a ki mindennek ellenére bizonyos mértékig higgadt és egykedvű, ennél fogva boss-zantó. Nagyon kevés, szinte semmi kezdemé-nyezési hajlama sem volt, de a mihez hozzá-fogott, olyan alaposan végezte el, a mely megcsínyíthette volna a kezdeményezőt. Ter-mészetlő fogva képtelen volt arra, hogy vala-kitől valamit kérjen, de olyan életszükség volt neki a szeretet, mint a virágnak a víz. Oda tudta magát adni teljesen s a mellett furesán romlatlan maradt. Egy szóval reménytelenül elérhetlen volt s azok szerették, a kik annak tartották. Ezekkel a tulajdonságokkal mégsem volt egy «édes asszony», (ezt a mondást gyű-lölte legjobban) mert erősen kifejtett, gyön-gőden cinikus vénája volt. Csodálatosan tisz-tán látott, mintha Itáliában született volna s még most is ott lebegne a lelke körül az a tiszta, száraz atmoszféra. Szerette a ragyogást,

a meleget s a színt, szerette a miszticizmust, melyről úgy érezte, hogy pogány szépségű, nem voltak aspirációi, melegegett azzal, a milyennek valami mutatkozott.

Ma reggel, miután geraniumillatot csepeg-tett a ruhájára, s gondosan összekapcsolta azt a sok apró csattot, melyre a legszebb asszony-nak is szüksége van, hogy tökéletes egészé legyen, lement a kicsi ebédlőjébe, meggyújtotta a tea-főző alatt a szeszlángot, kezébe vette az újságot, s várt, hogy felforrjon a víz.

A napnak ezt az óráját szerette legjobban. Ha a sors letörölte a harmatot az életéről, ilyenkor még ott volt az a természet arczán, ott ragyogott minden virágjának a kelyhén; még előtte volt az a gyönyörűség, hogy meg-nézze, miként aludt minden egyes kicsi növény a kertben, hány parányi gyermek született haj-nal óta, melyik beteg, melyiknek van szüksége gondozásra. Reggel még ott volt az az érzés is, mely a magányos embereknek azt hazudja, hogy nincsenek egyedül, a miről aztán nap-nap után újra meggyőzi minden következő óra. Nem mintha rest lett volna. Courtier által rendes foglalkozáshoz jutott. Valamely divatához, ki-rovatának volt a vezetője, s ezekre a zenei bírá-latokra ösztönözten alkalmas volt. A mun-kája, virágai, némely szegény család dolga, be-töltötte az egész idejét. És nem is kívánt jobb sorsot, minthogy minden percze el legyen fog-lalva, mert szenvedélyesen szeretett dolgozni bármit, a mihez nem kellett iniciáció, a mi lusta emlék tulajdonsága.

Hirtelen leletta az újságot, odament a reg-geli asztalon levő gömbölyű virágtartóhoz, ki-vett belőle két levendulát, s messze tartva magát, kiment a kertbe s keresztül dobta a falon.

Ennek a két szegény virágnak a furesa meg-semmisítése, érthetetlen cselekedet volt attól, a ki nem bántott volna meg senkit, a kinek a szeme ragyogott, mikor virágot látott. És ezt a két korai virágot olyan gyöngéd szeretettel tette oda a szobalány! Az igazság azonban az volt, hogy a levendula-illat, mellyel át meg át volt itatva a férjének minden ruhadarabja — még mindig annyira érintette őt, hogy nem tudta eltűnni a szobában. Semmi sem ébresz-

tette fel olyan élénken valakinek az emlékét, a kivel lassan-lassan kinszenvedéssé vált az élet. Ez az illat felszabadította az emlékek egész árját, mely kegyetlen erővel csapott össze fe-lette. Annak az emléke, miként szorította össze makacsul a fogát, s zárta el három éven át önmaga elől azt a felfedezést, hogy egész éle-tére oda van lánczolva a boldogtalansághoz; a hirtelen vég s annak az emléke, miként buj-dosott el, hogy a magányban meggyógyítsa halá-losan megperzselt idegét. Eszébe jutott, hogy csak pihenést és nem szabadságot jelentő szét-válása óta eltelt két év alatt kétszer kellett tar-tózkodási helyet cserélnie, hogy elmeneküljön a saját története elől; nem mintha szegyezte volna, hanem mert a nyomoruságára emlékez-tette. Eszébe jutott, hogy telepedett meg Monk-landban; a hol a békes nyugalom visszaadta a ruganyosságát. Aztán a Miltonnal való talál-kozássra gondolt; ennek a barátságának a várat-lan gyönyörűségére, az első négy hónap őszinte örömeire. Eszébe jutott az a titkos élvezet, az a csendes jó érzés, mellyel egy má-sik életet azonosított a magáéval, mielőtt elis-merne vagy sejtette volna a szerelmet. Aztán ép három héttel ezelőtt, mikor a rózsákat kö-tözte s Milton segített neki, összeért a kezük — s ő mindent tudott. De akkor is csak a Cour-tier balesetének az estéjén merre elhinni. Most már érte aggodott, az végre is attól függ, hogy mit akar neki adni! S az asszony őszinte szívvel mindent oda akart adni — s nem kért érte semmit. Milton mindent tudott róla — azt mondta. Ő pedig megdicsőült a szerelmében s szívesen, megbánás nélkül kész volt érte szenvedni is. Miltonnak igaza volt, mikor azt gondolta, hogy újság-pletyka nem okozhat neki fájdalmat, bár tévedett az érzéketlenség okában. Nem azért nem fájtattott neki ez, mert az emberek gyáztos rosszaságának tartotta s figyelemre sem méltatta, eszébe sem jutott, hogy ily magas szempontból bírálja a hely-zetet; egyszerűen azért nem érintette kínosan,

SZERB FOGLYOKAT VISZNEK BUDAPEST EGY UTCÁJÁN.

NÉMET KATONÁK INDULÁSA A HARCZTÉRRE.

mert lélekben annyira a Milton tulajdonának tartotta magát, hogy csaknem örült, hogy az emberek minden egyebet is odaadtak neki.

De Miltonra való tekintettel a lelke mélyéig meg volt rendülve. Az emberek szemében bezennyezte a Milton pajzsát és (feltűnően számított) tudott lenni s mindent világosan s a maga alakjában látott) visszavette a karrierjét, ki tudj ahány évre.

Leült s kitöltötte a teáját. Nem volt síró asszony, azért csendesen tűrte a szenvedést. Érezte, hogy Milton eljön hozzá. Oh Milton nem szerethette úgy, mint ő! Férfi volt s a férfi hamar felejt! Ah! De ő nem volt olyan, mint a legtöbb férfi. Az ember nem nézhetett a szemébe a nélkül, hogy megérezze, hogy határtalanul tud szenvedni! Ebben a dologban egyáltalán nem törődött a saját reputációjával. Az élet s az, hogy mindent oly világosan látott, már rég megérett benne a meggyőződés, hogy egy asszonynak a reputáció megbecsülhetlensége nem egyéb, mint költemény, melyet ki-zárólag a férfiak hasznára találtak ki; egy másodkézből vett bálvány, melyet regényekben, drámákban s törvényszéki csarnokokban alattomosan, de elkerülhetetlenül — imádásra állítottak fel. Ösztönösen megérezte, hogy a férfiak nem érezhetnék magukat bizonyos asszonyaik birtokában, ha nem hinnék el, hogy minden asszony mérhetetlen súlyt fektet a női reputációjára. A mit akartak hinni, azt elhitték. Ő azonban másként tudta. Azok az igazán nagylelkű asszonyok, a kiket ismert, a kikről olvasott, azt a benyomást tették rá, hogy náluk a reputáció nem szellemi

kérdés. A saját érzéseiből pedig tudta, hogy egy egyszerű asszony szemében a reputáció azt jelent, hogy jó színben álljon az előtt, a kit a legjobban szeret. A nagyvilági asszonyoknál is olyan sokféle változatban látta őket a modern asszony mellett, úgy tapasztalta, hogy a reputáció értéke nem megbecsülhetlen, hanem pénzben felváltható; nem a méltóság koronája, hanem vásárra bocsátható érték. Legkevésbé sem félt, hogy mit szólnak az emberek a Miltonnak való barátságához; ép oly kevésbé érezte, hogy feloldhatatlan házassága tilalom legyen arra nézve, hogy Miltont szeresse. Titokban szabadnak érezte magát abban a percében, mikor tudatára jött, hogy sohasem szeretné a férjét; tiszta passzivitásból tartott ki mellette a szétválásig, és azért is, mert nem egyezett meg a természetével, hogy valakinek fájdalmat okozzon. Azt a férfit, a ki ma is a férje volt, olyan halottan tekintette, mintha sohasem született volna. Igaz, nem mehetett férjhez újra, de szerethetett és szeretett is. Ha ennek a szerelemnek éhen kell halnia, nem rajta s nem morális aggodalmakon fog mulni.

Lankadtan nyitotta ki az ujságot s a választási hírek közt, csaknem legelől ezekre a sorokra bukkant.

«A Mr. Courtierrel történt balesettel kapcsolatban megkértek minket annak közlésére, hogy az a hölgy, a ki Lord Miltonnal megjelent a verekedés helyén, Mrs. Lees Noel, a tisztelendő Stephen Lees Noel, Clathamptoni velszi pásztor felesége.»

Ez a kétségess értékű kis meszelő vcnás,

szomorú mosolyt csalt az asszony ajkára. Ott hagyta a teát s kiment a levegőre. A rásos kapun akkor fordult be Milton. Az asszony szíve megdobbant. De nyugodtan közeledett feléje s lesütött szemmel üdvözölte, mintha minden a rendes kerékvágásban volna.

XV.

A magasztos érzés nem hagyta el Miltont. Halvány arca égett, a szeme csodálatos szépségben ragyogott; és Andrey Noel, a ki minden nőnél jobban le tudta olvasni egy arczról, mi történik mögötte, — a láng felé röpdülő lepke gyönyörűségével nézte azt a szempárt. De hangjában nyoma sem volt az izgalomnak, mikor üdvözölte:

— Reggelire jött? Mily kedves magától! Nem tartozott a Milton lényéhez, hogy a támadás formáit szem előtt tartsa. Ha párbajra állott volna fel, nem lettek volna előkészületek. Egy tekintet, egy meghajlás s a kardok összeestek volna. Így volt most is, mikor a lelke először állott szemben egy asszony lelkével.

Nem ült le s nem engedte, hogy az asszony leüljön. Csak mélyen, mélyen nézett a szemébe.

— Szeretem. Most, hogy megtörtént, hogy ilyen szédítő gyorsasággal szakadt rá a baj, Andrey csodálatosan nyugodt volt. A gögös bizonyossága annak, hogy Milton szereti, olyan volt, mint egy bűvös páleza, mely minden izgalmat szétkergetett, mindent édes békévé csendesített. Mivel semmi sem vehette el tőle ezt a tudást, úgy érezte, hogy soha sem lehet többé teljesen boldogtalan. A természete, — mely olyan mélyen, olyan oktanul tiltakozott minden törvény ellen, melyet nem a szerelem állított fel s így ő nem tudott megérteni, — valami titkos bizonyosságot, gyönyörűséges diadal-mámort érzett. Milton szerette! Szerette! Hát ő hogy szerette! Úr Isten! hogy szerette! Aztán hirtelen remélt fogta el, nehogy visszavonhassa azokat a szavakat. Mindkét kezét a férfi mellére téve, halkán szólt:

— És én — én is szeretem. Két kar fonódott köréje; s annak a percznek az ereje és lobogó szenvedélye oly édes, oly kábító volt, hogy kihalt belőle minden gondolat, csak felemelte a fejét, úgy nézett rá félig szétvált ajkkal s szeme oly sötét volt a benne égő szerelem mélységétől, a milyenről a férfi soha sem álmodott. Miltont elnémította a saját érzésének az örült szenvedélyessége. És ott állottak egymásba elmélyedve, nem törődtek s nem tudtak semmiről, a mi körülöt-tük él.

Mélyes csend volt a szobában. A gömbölyű üvegábrában mosolygó rózsák és szegfűk megéreztek, hogy úrnőjük felemelkedett a legmagasabb menyországba, csendesen kibocsátották édes illatukat, a mely betöltötte az üresen hagyott tér és levegő minden parányi zugát és egy kis barna méh ott lebegett a szerelmek feje körül — talán megérezte a mézt, a mely szívők mélyén rejlett.

GRÓF MAJLÁTH GUSZTÁV PÜSPÖK AZ ÜNNEPEN.

INDULÁS A FELKOSZORÚZOTT ZÁSZLÓVAL.

HONVÉDEK ZÁSZLAJÁNAK MEGKOSZORÚZÁSA KOLOZSVÁROTT. — Langberg C. Arnold félvétele.

Milton soha sem volt csunya, de Andrey Uzelnak úgy tetszett abban a csodás pillanatban, mikor az arca oly közel volt az övéhez, mikor az ajkuk összeforrt, — hogy ő minden szépség testet öltő szelleme. És az asszony — örületesen dobogó szívével közel az övéhez, a boldogságtól félig lehunyt szempillákkal, gyöngédség után sovárgó illatos hajával, azzal az arczszal, mely sápadt volt a gyönyörűségtől s azokkal a karokkal, melyeket oly lankadtá tett a boldogság, hogy nem tudták viszonzni az ölelést, — az álmok asszonya, a megvalósult látomány volt.

Igy télt el az a pár percz. A méh vetett véget neki, mely türelmetlenné válna, hogy olyan mélyre rejtették előle a mézet, belegabalyodott az Andrey hajába. S az asszony látva, hogy szavak, félve rettegett előzői a mómornak — lebegnek a férfi ajkán, csókokkal igyekezett azokat visszafajtani. Hiába! Áttörtek a csókok gátján:

— Mikor lesz a feleségem? Andrey körül forgott a világ. Csodás gyorsasággal bontakozott ki előtte az egész helyzet. Természetfeletti látással bevilágított minden sarkába, minden apró rekeszébe. Valami, a mit egyszer Milton az egyház állásponjtjáról, a házasságról és elválásról mondott, mindent megmagyarázott. Dehát nem tudta a valóságot soha! Ebben a rettenetes pillanatban a ciniz-musa mentette meg az ájtólástól. Az emberek nem tudtak neki békét hagyni, gonosz nyelvük egy válas történetét eszelte ki s Milton elhítte! És a sors iróniájának a koronájaként feleségül akarta őt venni, mikor amágy is olyan szent odaadással az övének érezte magát s kész volt bármire, a mit tőle kívánt. Olyan kétségbejött keserűséget érzett az iránt az ember iránt, a ki közte és Milton között állott, hogy kinjában csaknem felkiáltott. Az az ember rabul ejtette őt, mielőtt a világot vagy a saját lelkét ismerte volna; hozzá volt lánczolva, a míg egy áldott perczben kilehelte a lelkét, — de akkor már neki ősz lesz a haja, a szemében már nem lobog szerelmes láng, az arca nem sápad el, ha szerelmes férfi ajka érinti; akkor már leszállozt az alkony s virág és méh nem vágyik utána többé...

Ez az érzés, a rab kétségbeesett, hirtelen ellenszegülése kényszerítette arra, hogy ki-nyujtsa a kezét a reggeli ujság után s oda-tartsa a Milton szemé elé.

Mikor elolvasta azt a pár sort, egy olyan örökkévalóság következett, mely valóságban alig tart két perczig. Aztán megszólalt. — Ez ugy-e igaz? aztán, hogy az asszony hallgatott, hozzátette: — Nagyon sajnálom. Ez a különös, száraz kijelentés sokkal rettenesebb volt, mintha kinjában kiáltott volna s az asszony megbénultan, visszafajtott lélek-zettel nem tudta levenni a szemét a Milton arczáról.

A vén kardinális mosolya torzította el azt az arcot s Andreynek úgy tetszett, hogy ez egy eleven, örök vad. Furesának tetszett, hogy a legyek s méhek zümmögése, a hárfá halk suttogása nem változott meg, hogy ott künt minden azt akarta bizonyítani: van rajta kívül is élet, mely mozog, lüktet, mint előbb s nem törődik az ő nyomorúságával. Lassanként vissza-lopózott a lelkébe egy kis bátorosság s ezzel együtt a nő néma hatalma. Ott kísértett mo-zdulatlan, kővé meredt arczán, összeszorított érzékeny ajka körül s a szemében, mely mér-hetlen mélységével sötétlen lázongott magasra felvont szemöldöke alatt. Így állott ott s von-zotta a férfit hallgatásával és szépségével. Milton végre megszólalt.

— Úgy látszik, örült tévedést követtem el. Azt hittem, szabad. Az asszony ajka csak annyira vált szét, hogy a szavak keresztül törhettek a nyíláson. — Azt hittem, tudja. Soha sem álmodtam arról, hogy feleségül akarjon venni. Természetesen tetszett, hogy Milton csak önmagára gondoljon, de Andrey a védekezési ösztön legfinomabb árnyalatával toltá előre a saját tragédiáját.

— Úgy hiszem, igen megszoktam már azt a gondolatot, hogy halott vagyok. — Nincs menekvés? — Nincs. Egyikünk sem hibázott s az ő szemében a házasság... örök. — Én Istenem!

Az asszony végre megtörte a mosolyt, mely oly kegyetlen volt anélkül, hogy az akart volna lenni s most már ő mosolygott kegyetlenül, mikor így szólt: — Nem tudtam, hogy maga felonthatónak tartja a házasságot! (Folytatása következik.)

A HÁBORÚ NAPJAI.

Augusztus 19. Japán ultimátumot küld Németországnak, követeli a német hadihajóknak a japáni és kínai vizekből való kivonulását és a kínai terület kiürítését. A német lovasság Pervez mellett, Namurtól északra visszavonul s 5. francia parallel divíziót, Bajor és badeni csapatok Weiler táján nagy veszteséggel a Vogézek mögé szorítják az 55. francia gyalogdandárt. A déli harcstéren csapataink Prognal átkelnek a Száván és beveszik Obrenovác s zerb városát.

Augusztus 20. A németek Tirlemontnál győzelmet aratnak a belgáknak, egy tábori úteget, egy nehéz úteget, egy zászlót és ötszáz hadifoglyot elfognak. A német csapatok bevonulnak Brüsszelbe.

Augusztus 21. A német hadsereg a bajor trónörökös vezetésével a Metz és a Vogézek közötti csatában nagy diadalt arat. Több mint nyolcz francia hadtestet vernek ki a száván s nagy lendülettel üldözik. Az oroszok kísérletei a bukovinai határon való áttörésre kudarcot vallanak.

Augusztus 22. A német csapatok üldözik a Metz és a Vogézek közt megvert francia hadsereget, igen sok foglyot és igen sok zsákmányt. Egy gyalogsággal megerősített és Sokal irányában előnyomult kozák hadosztályt csapataink megvernek, egy dandárt teljesen szétgyúrtak. Tomasovnál megvernek egy orosz hadosztályt. A déli harcstéren, Visegrádtól és Rudnától keletre mintegy harmincz s zerb zászlóaljat és nagyszámu tüzérséget visszavetnek. Hadvezetésünk kommunikát ad ki, hogy hadseregünk minden erejét az orosz harcstéren koncentrálja s a zerb harcstéren csapatainkat visszavonta az alsó Drina és a Száva melletti hadállásokba s megszállva tartja a zerb területen levő magaslatokat és a Sabác körüli teret.

Augusztus 23. Metzől északra a német trónörökös Longwyttól hadseregével előnyomulva legyőzi a vele szemben álló francziákat. Lotharingiában a győztes német hadsereg a megvert francia hadsereget üldözve eléri a Lunéville és Blamont vonalakat. A Gumbinnen—Angenburg vonalon, a keletporoszországi határszélen előnyomult oro-

Steckenpferd- liliomtejszappan Bergmann & Co. zégtől, Tetschen, a/Elbe. egyre nagyobb kedveltségnek és elterjedtségnek örvendő ellen való elismert hatásánál fogva s a bőr- és szépség gondozásában való fölülmulhatatlanságáért. Szerezzék el! Sok legnagyobb kintiteltés! Bevásárlásnál óvatossá! Ugyelen nyomtatásos a Steckenpferd védjegyére és a cég helyes nevére! Darabja 80 filléért kapható gyógyszerárakban, drogériákban, illatszertüzekben, stb. Hasonlóképpen kintő Bergmann Manera liliomkrémje (70 fillér egy tubus). Kintő szer női kezek gondozására.

Szakszerűen készített utazási felszerelések

bőröndök, táskák, szekrény- és kalap-bőröndök, necesszárok megfizethető minőségben, előnyösen beszereshetők az általános ismert

HELLER bőröndös cégnél Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 21. (Astoria szálloda épületében) A cég üzlete 20 évig Károly-köruton (Huszár-ház) volt.

KALODONT Fog-Krém és szájviz

Heckenasi Gusztáv zongoratermei Budapest, csakis Gizella-tér 2. sz. Telefon: 1-69. DÖRR, IBACH, WERNER zongorák egyedüli képviselője.

Lohr Mária (KRONFUSZ) Gyár és főüzlet VII., Baross-u. 85. Telefon: József 2-37.

Saját érdekekben legyen egy kísérlet az új szab. amerikai impregnált FÉMTISZTÍTÓ KENDŐVEL. Előnyei: Bármely fémtárgy gyors és egyszerű kezelésben hónapokig tartó tisztítást nyer. Minden eddigi tűzveszélyes folyékony fémtisztítót fölülmul. Sohasem szárad ki, nem koplik, nem horzsol, olcsó és gazdaságos. Ára 25 fill., 50 fill., és 1 kor. Mindenütt kapható. — Kereskedőjénél kérjen ingyen mintát. FŐRAGTÁR: FORSTNER JOSEF GYÁRSZÁLNÁL BUDAPEST, IV. KER., REÁLTANODA-UTCA 4. SZ.

Bőröndárak és utazási cikkek. Készrebecsottunk új nagy képes FEGYVER ÁRÍEGYZÉKÜNKET legmodernebb típusú VADÁSZFEGYVEREK, FLOBERTEK, PISZTOLYOK stb. Kényelmes havi lefizetésre. Elek és Társa R.-T. Budapest. Iroda: V., Bálvány-utca 18. sz. Ártüzet: VI., Andrássy-ut 1. sz. Minden osztály külön árjegyzéke ingyen és bérmentve.

Alapítva 1878. Telefon 13-76. Az összes BETEGÁPOLÁSI CZIKKEKET kötszereket valamint teljes kórházi berendezéseket, köpenyeket, önkéntes apolonok számára. gummikeyket, légpárnákat stb. szállít azonnal. KELETI J. hygien. gummi-czikkek gyára BUDAPEST, IV., KORONAHERCZEG-UTCA 17. Részletes árjegyzék ingyen és bérmentve.

szokat az első német hadtest megtámadja és visszaveri. 8000 orosz hadifogly és nyolc ágyú kerül a németek kezére. Németország kijelenti, hogy a japán ultimátumra nincs válasza s a berlini japán ügyvivőnek kiadja az utlevelét.

Augusztus 24. A bajor trónörökös vezetése alatt álló csapatok átlik Francia területen a Lunéville-Blamont-Cirey vonalat. A 21. német hadtest bevonul Lunévillebe. Albert württembergi herceg hadserege visszaver egy francia sereget, mely a Semois-n nyomult át. A német csapatok a Maas folyótól nyugatra Maubeuge felé nyomulnak s egy angol lovasdandárt megvernek. A belga harctéren a németek elfoglalják Namur, a legnagyobb belga erősség őt erődjét. A többi négy erőd elesése is küszöbön van. Csapatának a bukovinai határon, Novoszelezánánál, a román, orosz és bukovinai határ találkozásánál visszaverik egy orosz hadosztály betörési kísérletét s nagy veszteségeket okoznak az oroszoknak. A Visztula mindkét oldalán hadseregünk előrenyomul s a Visztulától nyugatra, csatlakozva a német szövetségesekhez, kisebb csatározásokkal átéli a Lysa-Gora hegységet és eléri Kamionka folyó Kielez és Radom közötti részét, mintegy 40 kilométernyire Ivanogrodól. A Visztulától keletre haderőnk Kraszniknál két orosz hadtest egy erős csapatrészt visszaveri. Több ezer orosz esik el, zászlók, gépfegyverek, ágyúk esnek zsákmánynul.

Augusztus 25. Újabb részletek a Krasznik melletti ütközetről, mely az orosz harctéren eddig lefolyt legjelentékenyebb hadi eseménynek bizonyult: seregeink több mint 3000 foglyot ejtettek, három zászlót, husz ágyút és hét foglyalt ellátott gépfegyvert zsákmányoltak. A monarchia kézbesíti az utlevelét Aymaró Sato bécsi japán követnek s visszahívja tokiói nagykövetségét. A Csingtauban levő Kaiserin Elisabeth hadihajó parancsot kap, hogy vegyen részt a Japán elleni harcokban.

Augusztus 26. Namur összes erői elesnek, Longwyt is elfoglalják a németek, nemkülönben bevonulnak Gentbe. Az északi francia fősergek, melyhez a Calaisnál és Dunquerquenél partraszállott angolok is csatlakoztak, French angol tábornok a fővezére.

HALÁLOZÁSOK.

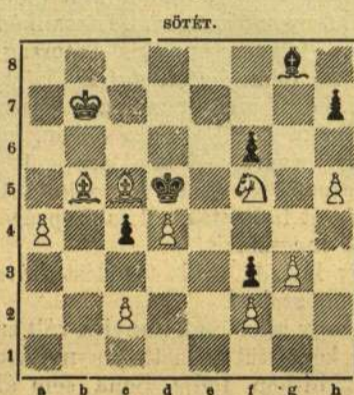
Elhunytak a közelebbi napokban: PUKY JÓZSEF nyug. miniszteri tanácsos 61 éves korában, Kassán. — KELLER JÓZSEF, Tolna vármegye bizottsági

tagja, 61 éves korában, Dunaföldváron. — OHEROLLY JÁNOS volt tornatanár és szakfelügyelő 67 éves korában, Budapest. — NAGY FERENCZ 51 éves korában, Bácsalmáson. — Nagynyomi SÉNYI GRÉZA honvédhuzárszázados Pápan 41 éves korában. — Hidegkuti PÁSKA ZOLTÁN a hidalmási járás főszolgabírája. — NEUBOLD Győző pénzügyminiszteri szemellenőr, tartalékos honvédhadnagy, 36 éves korában, Budapest. — Dr. FINTÉR BELA királyi járásbírósi jegyző 28 éves korában, Tatán. — USZKAY BALINT 58 éves korában, Budapest.

Özv. FEICHTINGER SÁNDORNÉ, szül. Massa Mária 85 éves korában, Esztergomban. — Özv. székhelyi MAJLÁTH BÉLANÉ, szül. szentmiklósi és óvári Pongrácz Anna 75 éves korában, Budapest. — GALOVITS ANTONÉ, szül. zorkóczy Zorkóczy Irma 51 éves korában Ócsán.

SAKKJÁTÉK.

2915. számú földvány Ursio A.-tól Prága.

Világos indul és a harmadik lépésre matot ad.

A 2910. számú földvány megfejtése Furs Ottóval.

- 1. d3-d4 ... f3-g2 ... Bál-1-d3
2. Bc7-c5 + stb. ... c2-e4 + stb.
1. ... Kd5-d4 ... Bál-1-f1
2. Vb8-g7 + stb. ... Vb8-g7 stb.
1. ... Bb4-f4
2. Vb8-f4 stb.

Helyesen fejtették meg: A 'Budapesti Sak-kör'. (Budapest). — Németh Péter (Csongor). — Hoffbauer Antal (Lápótvár). — Kintz Róbert (Fakert). — Székely Jenő (Győr).

Szerkesztői üzenetek.

Versék a háborúról szép számmal érkeznek, de egy sem ér fel sem erő, sem lendület dolgában aagg költőnk, Léva József versével, melyet mai számunkban közlünk. Ez eddig a legjobb magyar vers a háborúról; olvastunk néhányat a legihesebb német költők verséből, ezek közül nincs egy sem, a mely túlszárnyalná. S ezt a verset olyan költő írta, a ki már jóval túlhaladta a nyolczvanadik évet.

A legfőbb ítélet. Kőnyörgés. (Hortenzia.) Nagyon győnge versikék, egyáltalán nem biztosítják, hogy tovább is kísérletezzék.

A villamos ember. Nem az az igazán jelentékeny dolog, a mire szükség volna, hogy közlihesük; ügyes munka, tollforgató ember műve, de nem teljesen meggyőző művészi munka.

KÉPTALÁNY.

A 'Vasárnapi Ujság' folyó évi 32 ik számában megjelent képtalány megfejtése: Az élet üres fogalom. Mindenki saját tetszése szerint írhat tartalmat bele.

Feloldó szerkesztő: Hoitsy Pál.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Vármegye-u. 11.

Lepkiadó tulajdonos: Franklin-Társulat Egyetem-utca 4.

Gothard Sándor

Diana Fegyver atelior Herény, Szombathely mellett. (Vas megye.)

A. Jos. Decourny, Herstal és A. Leue & Co. Liège (Victoria Hammerles), világírú és legelső rangú galamblovó és vadászfegyverek egyedi és készletben készítesse. E. Bernard & Co. A. Defourny-Serrin luxuszfegyvereknek állandó nagy raktára. Mannlicher-Schönauer Anticorro- Antimissívium, Mignon távesővel szerelt fegyvereknek állandó raktára. Vadászfegyverek 160 koronától, ejsztorosok 280 kor-tól, Anticorro- és Antimissívium fegyverek 400 kor-tól minden áronban. A kontinens legmagasabb luxuszfegyverraktára. Minden minőség állandó nagy készletben. Teljes garancia. Minden fegyver pontosan belöve. Legjobb minőség.

Legolcsóbb gyári árak. Utolérhetlen olcsó. Árjegyzéket tessék kérni.

Legjobb beszerzési forrás!

Kész ágyak jó cseh ágytollból!!

Sűrűszálú vör. mankingta (inlett) töltve, egy dunyha 180x130 cm. 2 párnával, mindégylet 80x60 cm. uj. puha, tartós tollal K 16.-, Párnahely K 27.-, Pehely K 24.-, Dunyha egyedül K 10.-, 12.-, 14.- és 16.-, Felpárná egyedül K 8.-, 9.30 és 4.-, Kötészet dunyha 200x140 cm. K 13.-, 14.50, 17.50 és 21.-, Ehhez felpárná 90x70 cm. K 4.50, 5.20 és 5.50. Öt kg. szürke toll K 9.40, jobb K 12.-, K 16.80. Félterjed K 17.-, Öt kg. uj. jó, fehér, pormentes ágytoll K 24.-, Hófehér K 30.-, jobb K 36.-, Legtöbbnyire utadalmi faott, K 40.-, Öt kg. fonatlan öt lbakról K 26.- és K 30.-, Fehér pehely, nagyelyű K 5.-, jobb K 6.-, Finom mellesztett pehely K 6.50 1/2 kg.-kint Szürke pehely 1/2 kg. K 2.50 és 3.-, Székioldás bérmentve utatvétele. Beszerzés postai úton minden áronban. Sigmund Lederer, Jászó-witz a. Angel Nr 145. bei Klattau, Böhmen.

Hall-fürdő. Felső-Ausztria.

Előrangú jodbrómfürdő, Európa legrégibb és leggyógyhatásosabb jódforrása. Hény: május 1-től október 1-ig. Felvilágosítást és prospectust küldi Direktión der Landeskuranstalten Bad-Hall. Dr. Gerstel sanatórium egész éven át nyitva.

ROZSNYAY PEPSIN BORA.

Kellemes ízű, kiváló jó hatású szer étvágytalanság, rendetlen emésztés és gyomorgyengeség ellen.

Étkezés közben véve, megőv a gyomortelheléstől. Egy üveg ára 3 kor. 20 fill.

Kapható: minden gyógyszerárban valamint Rozsnyay Mátyás Arad, Szabadság-tér 8.

NYARALÓKNAK „PRIMUS” GÁZFŰZŐ

nélkülözhetetlen a

Bél helköl és kőzőségecses rétróleumhoz használható, füst nélküli két lánggal ég, amely háromszor oly magas hőfokot érde meg mint egy közönséges petróleumláng. Használható közben nem kormoz. Feltűnően kevés anyagot fogyaszt. Ezen petróleum-gázfűző különösen nyaralókban nélkülözhetetlen. Minden vasútleben kapható, vagy Ringeisen-Testvéreknél Budapest, V. Hold-u. 21.

Budapest IV. CHMURA Ferenciek tere 2.

Icurette a mellényzsebben.

Kezelésére öt perc alatt megtanítjuk. Legújabb modell 58.50 Korona. Használt gépeket becserélünk. — Felvételeit kidolgozzuk. — Legújabb 15. fotoárjegyzék ingyen. Tartalmaz feltűnést keltő újdonságokat, recepteket, stb. Látószek, autó- és védőszemüvegek, uti magasság- és légsúlymérők, villamos szablámpák nagy választékban.

CZIMBALOM advertisement with image of a piano and text describing its quality and price.

'Altvater' Gessler Budapest advertisement.

GRAMMOFON advertisement with image of a gramophone and text about records and prices.

ANGLIJONAL advertisement for tea and health products by Julius Bittner.

Olvassa a hirdetések! advertisement with a star graphic.

Catch-Catch az előkelő körök új sportjátéka

Külföldön óriási sikert aratott! Hölgyek és urak, fiatalok és meglelt koruk kedvenc, testedző és szórakoztató sportja!

Catch-Catch advertisement featuring an illustration of a game and text about its popularity and availability.

NIMRÓD

Képes vadászati és versenysport ujság. Szerkesztő: Szabó Kálmán.

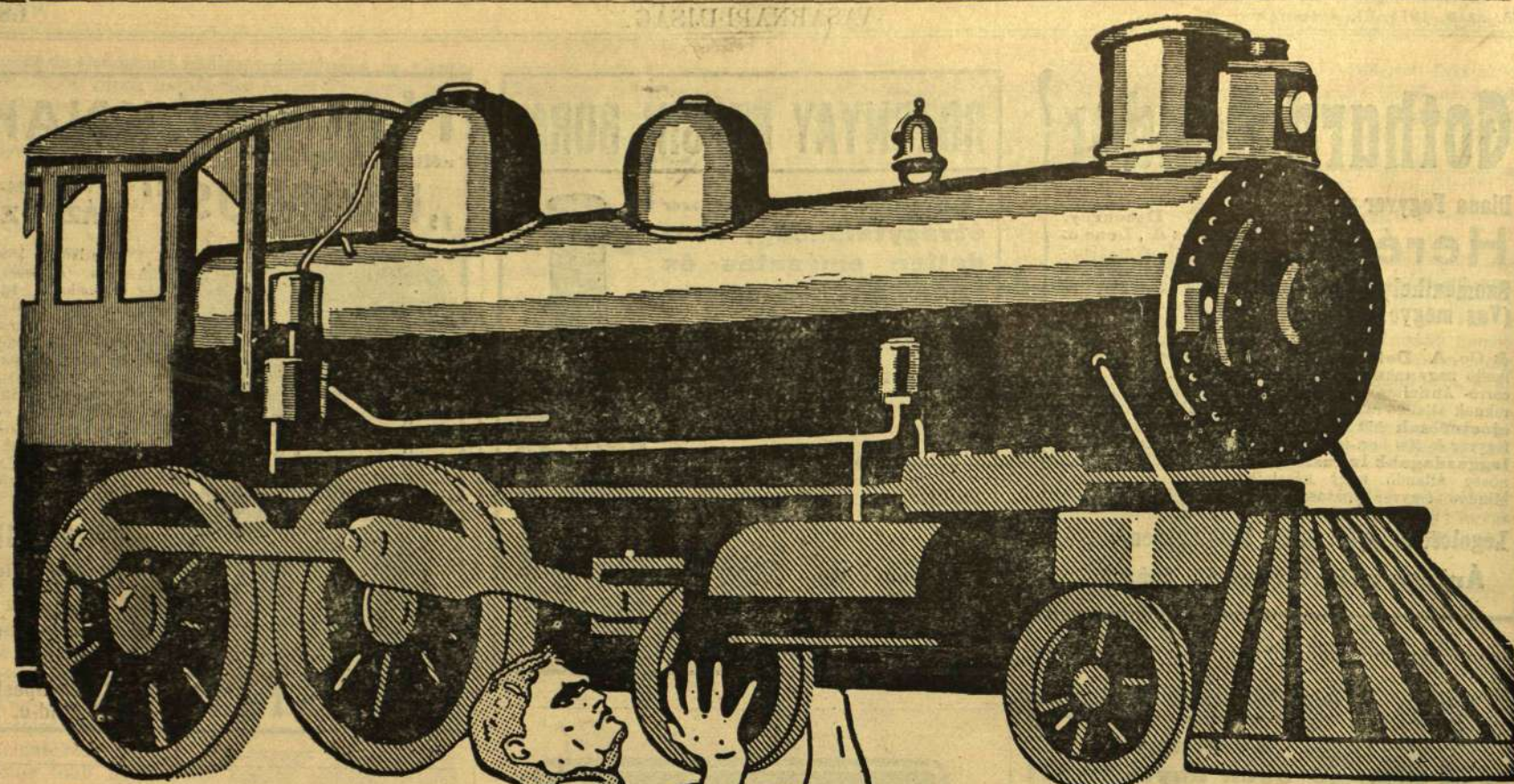
Minden számában sok érdekes vadászati fénykép-felvételeket közöl. Szakszerű cikkeiket az összes bérbeadó vadászterületek árverésének idejéig közli. A díszesen kiállított lap használt háromszor jelenik meg és előfizetési ára félve 6 kor.

Mutatványszámot a kiadóhivatal szívesen küld Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz. (Franklin-Társulat.)

Knuth Károly mérnök és gyáros advertisement with contact information.

RENDELÉS NÉL SZÍVESKEDJÉK LAPONKRA HIVATKOZNI advertisement for a magazine or journal.

Kénes gyógyfürdő BADEN advertisement with details about the spa and its location.

Körülbelül 16 mozdony lábai naponként

súlyával vannak az Ön
megterhelve,

ha az Ön súlya csak 70 kiló és naponként csak 4 órát jár. Egy 60 kiló átlagsúlyú **asszony** lábainak ugyanennyi járás mellett körülbelül 14 mozdony terhét kell naponként vinnie.

Egy 30 kiló átlagsúlyú **gyermek** lábainak pedig körülbelül 7 mozdony súlyát kell hordania.

E számok könnyebb ellenőrzésére a következő részletekkel szolgálunk:

Ön körülbelül 100 lépést tesz percenként, lábainak tehát percenként 100-szor kell az Ön saját súlyát emelni, előre vinni és ismét a földre helyezni. Ha Ön tehát egy 70 kiló átlagsúlyú **férfi**, akkor az Ön lábai egy perc alatt 7000 kiló munkát teljesítettek. Egy óra alatt tehát az Ön lábai 420.000 kiló munkát teljesítenek, ami 4 mozdony és 4 óra alatt **1,680.000**

kilogramm, a mi körülbelül 16 mozdony súlyának felel meg, ha feltesszük, hogy egy mozdony súlya körülbelül 100.000 kilogramm.

E számokból világosan látható, mily óriási megterhelést kell naponként az ember lábainak és lábizmainak elbirniok és mily hatalmas munkát kell elvégezniök és most talán mégis szükségesnek fogja tartani, hogy csökkentse azoknak a hatalmas lökéseknek hatását, melyeknek a lábizmok és az egész test, különösen a hátgerinc és az agy, minden lépésnél ki van téve.

A mai napig csak az az egyszerű, de nagyon praktikus mód vált be erre a célra, hogy a kemény, sok szeggel ellátott cipősarok helyett a lábbelit egyszerűen a kellő ruganyossággal készített «Berson» gummisarokkal látjuk el.

Nem szabad felemlítés nélkül hagyni, hogy a «Berson» gummisarokot oly minőségben gyártják, mely tartósabb a bőrnél s így a «Berson» sarok használata mellett a cipőszámlák is kisebbek.

Önök tehát nemcsak egészségi, hanem takarékosági szempontból is nagy érdeke, hogy cipőit azonnal lássa el «Berson» gummisarokkal és még egyszer hangsúlyozzuk, hogy cipőjébenél, vagy cipőkereskedőjénél kifejezetten «Berson» sarkot kérjen és arra ügyeljen, hogy csakis ilyent adjanak, mert csak a mi gummisarokunk biztosítja a fent említett előnyöket. Bersonművek, Budapest VII.

Berson

Gummisarok
a legjobb

36. SZ. 1914. (61. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, Szeptember 6.

Szerkesztési iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A «Világkrónika»-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott viteldíj is csatolandó.

II. VILMOS NÉMET CSÁSZÁR.